

Nếu ai già, mà không biết tuổi già là sung sướng, thì lỗi tại họ. Họ có cái sướng, cái quý, mà họ không biết hưởng.

Ông cụ Lê đã tám mươi lăm tuổi, vẫn còn khỏe mạnh. Cụ bà cũng tám mươi ba tuổi. Họ sống trong một căn nhà tính chỉ có ba phòng ngủ và hai nhà tắm, rộng rãi. Hai vợ chồng ngủ riêng, mỗi người một phòng, cái phòng còn trống dành cho con cháu, bên bè xa vợ chồng. Cụ bà nhàn nhã ngủ riêng. Cụ ông nói với bà con rộng, cụ hay thức khuya đọc sách, báo, và nghe nhạc, nên cụ bà không chịu được, phải ngủ riêng. Cụ bà thì nói thủng “Ông già, nhàn nhàn phá lắm, làm tôi mất ngủ”. Cụ bà lảng tai, nên thủng nói lộn tính nhúng thét gào.

Tôi tới San Francisco vợ, ghé thăm hai ông bà cụ Lê. Thấy ông đang xem tờ báo M, trong đó nhiều trang quố quốc cáo in hình nhúng thiêu da thủng thủng hào, lố lố, ăn m&#c ít vợ, bên ngủ quố c h&# hang, chân tay dong ra h&# h&#nh. Trong tình thân m&# t, tôi hỏi cụ :

- Bác cũng còn thích xem các thủng n&# y n&# a? Có còn "làm ăn" chỉ đ&# đ&# c n&# a không? Bác "chay t&# nh" đã bao nhiêu năm rồi?

Cụ Lê nhúng nhúng m&# t, cụ cụ toét miệng, đ&# lố hai hàm răng gi&# trủng nu&# t, đ&# u đ&# n, nhúng h&# i móm, tr&# lố i:

- Có ch&# ! Làm ăn đ&# u đ&# u ch&# ! Gì ch&# cái đó đâu có nhúng đ&# c!
- Thủng không bác? Hay ch&# nói đùa cho vui thôi? Có c&# n thu&# c Viagra tr&# lố c không?
- Thu&# c vợ i thang, đâu c&# n! Tôi cũng đã thủng cái thu&# c đó m&# y lố n mà thủng công hi&# u c&# a thu&# c quá ch&# m. Mình đã xong rồi, chỉ n trủng n&# đã tan, thu&# c m&# i công hi&# u. Thêm b&# c mình, khi đó thì dù còn s&# c, b&# y cũng g&# t đi. Phải h&# n n&# a gi&# sau khi u&# ng, thu&# c m&# i công hi&# u. Thủng là quá ch&# m. Chủng n đó, phải t&# c thì, c&# m nóng canh s&# t m&# i ngon. Đâu phải đi câu mà thủng c&# n ch&# cá đ&# p m&# i. Còn khi không có h&# ng thì u&# ng thu&# c đó vô làm chi?

- Bác dám thủng thu&# c đó, không s&# đ&# ng tìm b&# t thủng ch&# ng? Tôi c&# i và h&# i.
- S&# gì! Tuổi n&# y có đ&# ng tìm mà ch&# t mau lố, thì cũng m&# ng, kh&# i phải s&# b&# nh h&# n lâu ngày.

- Thu&# c đó có sinh ra phủng n &# ng phủng gì không?
- Có! U&# ng vào, cái m&# t mình nó căng căng làm sao &# y. Gi&# ng nhúng khi mình nói láo, ngủng ng quá, m&# t căng lên. Cụ thủng c&# gi&# không h&# t. Tôi quố ng vào thùng rác c&# &# ng thu&# c t&# lâu.

Cụ Lê vẫn vui tính, &# a nói đùa. Tôi nghĩ là cụ nói chủng n cho vui thôi. Đêm đó, vợ chồng tôi

ngä i nhä cä. Buä i khuya tä thä c däy, đä xä nä c thäa trong cä thä, phä i đä qua phòng ngä cä a bà cä Lê mä i vào đä c phòng täm. Tä i thä y täm chän bà đäp lä ch ra, gän rä i xuä ng đät. Bà vä n ngä đä u. Mùa đäng lä nh, nä u chän rä i ra, bà cä thä cä m lä nh. Tä i nhä nhäng đä n käo täm chän län, đäp lä i cho bà. Bä ng bà nä i thät lä n, hai tay chäp lä i mà xá tä lia lä a:

- Thä i, thä i ông ä i, tä i lä y ông, tä i lä y ông, nhä cä khách, khäng đä c đäu!

Tä i khiäp hä i, lä nh cä ngä i. Chä a käp đä tiä u, mà tä i vä i vä chä y vä giä ng mänh nä m yän, tim đäp thänh thä ch mä i chä a hät sä. Tuy khäng ai däm hiä u lä m là nä a đäm tä i đä mò mä m bà cä giä a, nhä ng cä sä. Tä i nhä n đä tiä u, mät ngä cho đä n gän sáng. Bä y giä thì tä i tin nhä ng gä i ông cä Lê nä i khäng phä i là chuyän đäa chä i. Sáng häm sau, tä i kä lä i chuyän sä a mä n cho vä tä i nghe, vä tä i ôä m bä ng cä i mà khäng tin.

Buä i sáng, cä Lê täp thä đä c theo lä i cä đä ng chä m và phät tay cùng hít thä. Thä y tä i ngä i đä c báo, cä nä i:

- Anh thä ng khäng täp thä đä c? Thä đä c làm tan biä n hät mät mä i cä a mät đäm dài nä m trên giä ng. Khäng cä n täp nhä u, täp cho khí huyät lä u thông, thä y mänh sä ng khoä i hä n. Anh cä tin rä ng tuä i giä a là giai đä n sung sä ng nhät trong mät đä i ngä i khäng? Nhä u ngä i khäng tin đä y. Lä quá!

Vä tä i đäng đä ng trong bäp, chä tä m hänh cä đä a bé nä m trong nä i và nä i vä ng ra :

- Chäu nghä trä con nä m trong nä i, vä tä, ngä thä sung sä ng nhät. Bäc cä nghä vä y khäng? Cä Lê xä i mät tiä ng và nä i:

- Con nät trong nä i biät khä gä i mà sung sä ng? Ai däm bä o là chúng nó vä tä? Cä chä c khäng? Cä chä c là chúng nó khäng lo nghä, khäng cä mä i khä tâm riäng khi khäng biät nä i, khäng biät tä làm cho mänh nhä ng viä c tä i cä n thiät. Đä c cho món gä i thì ăn món đä o, khäng cä quyä n lä a chä n. Đä ngon chi cäng phä i nuät, ä a hay khäng cäng phä i ăn. Chä biät khäoc, khäoc và khäoc . Đä i cäng khäoc, mà đäu cäng khäoc. Khi bä con kiä n, con träng tä n cäng, cäng khäng biät làm sao mà tä vä, hät nó đä i. Cha mä nghe khäoc, cäng khäng biät là nó đä i hay đäu, hay ngä a. Tiäu tiä u cäng nä m trên nä i, phäng uä ra cä chiä u giä ng, hä i hä m, sung sä ng cái nä i gä i. Näng lä nh cäng khäng biät làm sao cho đä chä u hä n. Ngä i lä n khäng biät thì tä ng đäu nó vä tä sung sä ng. Thä cho anh chä nä m liät ra đä o, cä ngä i mä m cä m ăn uä ng, chä m sä c, và moi phän tä quä n ra, thay tä cho khi tiä u tiä n, thì thä y khä hay sä ng mà däm bä o là trä con vä tä sung sä ng? Sä ng và khä là phä i cä m nhä n đä c mä i cä giá trä. Cä ai cä n nhä và nghä là thä i nä m trong nä i sä ng đäu. Nä y, nä u tä i cä phäp, cho chä lä chä n, cä bé bä ng và đä c nä m trong nä i mä i, chä cä chä u hay khäng? Hay là träng mau lä n, đä khä i nä m nä i?

Vä tä i tiä p:

- Thä thì, trä con lä n hä n chä t nä a, biät đä i biät chä y, biät chä i, ä nhä chä a đä hä c, vui vä vä i gia đänh, khäng lo nghä, khäng bä n rä n, khäng ä u tä gä i cä, và chä a biät cái khä cä a cuä c đä i, thì cä phä i là sä ng khäng?

Cä Lê cä i khä khä a, và nä i lä n, vä ng vào bäp cho vä tä i nghe rä hä n:

- Trä con, sä ng chä, nhä ng làm sao sä ng bä ng ngä i giä đä c. Trä con cäng cä nhä ng nä i khä tâm riäng cä a chúng mà mänh khäng chä u nghä đä n. Khoä ng nä y là tuä i chä i, mà bä cä m đä oä n nhä u nhät, cha mä anh chä chä m nom canh chä ng tä ng phät mät. Cä m chä i cä m nghä ch, cä m thä c khuya, bät phä i ăn món nä y, ăn món kia, dù thích hay khäng. Bä canh chä ng, kä m kä p ngày đä m. Câu chuyän khä i hä i kä rä ng, mät em bé đä chä i vä i bä, thä y mät väng nä c mä a bên đä ng, hä i bä rä ng “Cä phä i Bä cä quyä n muä n làm gä i thì làm chä ng ai cä m đä oä n, la mä ng bä cä, phä i khäng?” Ông bä trä lä i là phä i. Em bé mä tròn mät hä i: “Thä thì tä i sao Bä khäng nhäu xuä ng väng nä c mà lä n lä n cho sä ng?” Đä o, cä n trä con, là khäng đä c làm đä u gä i mänh muä n cä. Khäng cä mät xuä dänh tä i, mà cä tiä n, cäng khäng cä quyä n mua nhä ng thä

mình thích.”

Vì tôi cäi, và häi täp:

- Thì thì trẻ con lớn hơn chút nữa thì sao? Có sướng hơn người già không?

- Làm sao mà sướng hơn người già được. Anh chỉ cần nghĩ và nhìn thôi mà xem. Tuổi đó thì làm việc và ăn uống là hạnh phúc. Trẻ nào cũng vậy. Trẻ mà cha mẹ, thầy giáo bắt học hành. Ban ngày thì học ở trường, ban đêm vào nhà phố học bài, làm bài. Truy cập hình và nhạc có chương trình hay đến mấy, cũng không được xem, nghe, phải học bài xong, làm bài xong đã. Mà học xong, thì đâu còn nghe chương trình đó cho chúng xem nữa. Khi đó thì khuya rồi, bố mẹ bắt đi ngủ đến sáng hôm sau đi học. Chưa kể những đứa con nhà khá giả, cha mẹ thường bắt phải đi học đàn, học nhạc, học múa. Và có khi phải đi học thêm những lớp đêm, lớp ngày, cho giỏi hơn. Bị kiểm tra trong cái thời khóa biểu của cha mẹ. Em bé không thể quyết định riêng cho nó đi đâu theo sở thích của nó. Bởi vì nó đi đâu cho em thì quyết định hành động của nó, thì mai sau lớn lên chắc có việc đi ăn mày hay ngồi tù sống mà thôi.

- Thì thì bác cho rằng trẻ trẻ khác nhau và tùy từng lớp phố không? Vì tôi biết.

- Không hơn như thế, những cũng gần thế. Không phải lo cơm áo, tiền bạc, công việc làm ăn, là sướng, khỏe, những trẻ con đâu ý thức được cái khỏe, cái sướng đó. Chỉ thầy cái khổ của việc học hành. Đôi khi đi học, còn muốn đi làm nữa, đó là sướng thế. Khi lớn hơn nữa, ý thức được là phải học hành, để mai sau có nghề nghiệp may ra đời sống khá hơn, tiếp tục lại việc học hành, thì lại khỏe hơn nữa. Phải lo âu, chăm chú, hy sinh các sở thích khác để trau dồi tiếp tục lại. Học hành đôi khi cũng có cái thú, những chỗ chỗ nào cũng thích chơi, thích giỏi trí hơn là cảm cái cảm nhận học hành. Bị học học là có nhiều người phải đóng bạc trăm bạc ngàn đi học các khóa được biết, mà khi giáo sư cho nghề sống vài phút cũng mừng hóm, sung sướng thầy rõ ra mặt. Đi học, mà học cho đàng hoàng thì không phải chuyên dä, không phải nhä nhàng, mà học qua loa thì sẽ thì rồi, sẽ học xong mà không biết gì. Có khi hỏi mặt anh tuổi gần ba mươi rồi: “Anh có muốn trở lại như thời mà tôi sáu không?” Anh rùng mình mà trả lời: “Không bao giờ, phải đi học là trung học, đại học, cần quá, thà chết còn hơn.” Khi lớn hơn nữa, thì thêm nỗi lo, nỗi khổ vì tình yêu. Không có người yêu thì cô đơn, buồn khổ. Có người yêu thì lo sự cuộc tình tan vỡ, lo ghen bóng gió, lo người yêu không trung thành, và buồn khổ vu vä, lãng nhách. Trong thời trẻ trung, thì tình yêu là đẹp đẹp nhất, vui thú nhất, những cũng làm con tìm đâu đến nhất và còn có nhiều kẻ đã chết vì tình yêu. Chết mà không hề tiếc chi cả. Không lấy được nhau thì đau khổ đến nỗi trở lại sự núi tan, mà lấy nhau được thì cũng chỉ tranh cãi vã triền miên không ngừng, và chán nhau bäc bäi nhau.

Vì tôi tiếp tục ra ngoài trong phòng khách, để nghe cô Lê luận về nỗi sướng khổ cuộc đời. Vì tôi hỏi thêm:

- Vậy khi học xong, có gia đình, có nghề nghiệp, có sức khỏe, là giai đoạn sướng nhất trong đời chăng, thưa bác?

- Ồ, thì giai đoạn đó cũng có sướng, có khổ, chỉ không phải sướng nhất như khi vào tuổi già. Anh chỉ thầy đó, sau khi có gia đình, thì phải làm việc vất vả nuôi con cái, sống vì đàn con, không còn lý gì đến cái thân mình nữa. Lo dạy dỗ con cái, lo đưa đón, lo bệnh hoạn, lo cho nó ăn học, lo cho nó được học hành. Có hạnh phúc, những cũng có nhiều lo lắng. Chưa kể có người vì tình, tiền, danh vọng, mà khổ. Khi còn trẻ, hăng hái, thì ai cũng nuôi tham vọng, muốn giàu sang, muốn nổi tiếng, muốn xa hoa, nên cứ tiếp tục mình vào những sinh hoạt khó khăn, làm mất đi những an bình của cuộc sống. Xã hội nay đã có nhiều người vì tham vọng mà bỏ vợ, bỏ con, bỏ gia đình, dồn thân vào những nghiệp vụ rồi máu đổ, có khi chết bên chân trên góc bächäng ai biết, có khi tù tội rồi chết. Không tham vọng thì ít, ít nhất cũng làm tiền, cất tiền, lo cho bố trí trong tiếp tục lại, lo cho tuổi già. Lo, lo đến thế. Có khi vì lo mà phát điên, có khi vì quá lo

mà vá cháng bá nhau. Lo nuôi náng con cái, lo cháy theo danh váng háo, mà khá, mà mát đi cái sinh thú á đái.

- Thế thì theo bác giai đán nào trong đái cũng không sáng báng tuái già. Làm sao mà sáng đáng cá? Bác nói cho cháu nghe vái. Tuổi già yáu đái, bánh hoán cô đán, sáng á chá nào? Vá tôi hái.

Cá Lê thông thá tiáp:

- Khi đã lán tuái, thì con ngái đáng cá nhiáu tá do hán, đáng cá thông thá hán đá sáng. Không còn phái nhá em bé bá cha má ép buác, bây giá thì muán làm chi thì làm, muán thác khuya dáy sá má gì, cũng cháng còn ai la máng dáa nát, ráy la. Náu vá vì tháng, sá mát sác khá, thì cũng cán nhán chút chút thôi, mình không nghe thì cũng cháng bá roi đòn gì. Không còn phái khá công hác táp, lo láng cho táng lai mai sau, cháng phái hác thêm chi cho mát trí, biát quá nhiáu, biát quá đá rái. Náu đã nghá háu, thì hác thêm làm chi. Náu còn đi làm, thì cũng đã rángh, quen tay quen viác, làm viác dá dàng. Khi già tình yêu cũng không còn là mái bán tâm, không quan tráng quá, cháa nghe báo đáng các cá già trên đái sáu mái tá ván chát vì thát tình. Tái chi mà chát vì tình trong tuái già, vì cũng sáp tháy Diêm Váng rái, viác chi mà đi sám hán. Khôn quá rái, chát vì tình yêu là nông nái. Đái sáng tình cá máa tuái già êm đám hán, ít đau đán ít sôi đáng, và bình láng. Tuổi già rái, các ông không còn tính chuyán mèo má lăng nháng, khái phái lo láng sá vá khám phá ra chuyán dáu diám mà nhà tan cáa nát. Đá tán tián quà cáp, đá tán thì giá lui tái các nái bí mát. Hái háp, đau tim. Các bà khái phái lo chuyán đi đánh ghen, không còn cán phái chăm chút nhan sác làm chi náa, vì nhá chiác xe cũ ráu, có sán phát lái cũng xác xách, cũng méo mó. An tâm và cháp nhán, thì khái bán khoán mà vui.

Cũng có mát sá ít nháng cáp vá cháng già đem nhau ra tòa chia tay, vì khi già cá hai đáu trá thành khó tính. Háu quá cáa li đá trong tuái già không trám tráng nhá khi còn trá, vì con cái đã lán, đã tá láp, không còn ánh háng nhiáu đán táng lai chúng và táng lai cáa chính mình. Vì còn sáng bao lâu náa mà lo láng chi cho nhiáu. Xa đáng cá ông cháng khó tính, đáng tài là máng. Đát đáng cá bà vá đáng đá, báng ác là phái sung sáng. Kháe trí. Tuổi già, cá giá cho còn có nhau, khi đã đán nác li đá, thì hai bên đáu đáng, đáu có lý. Đây là hành đáng tá cáu mình, và cáu ngái ra khái cánh khá lúc cuái đái, khi mà má bia đã tháp thoáng tráng cá mát, không còn bao nhiêu ngày náa. Có đáu ít ai nghĩ đán, là càng già, thì càng đá tìm mát ngái bán đái đá nái lái, đá an ái nhau trong tuái xá chiáu. Vì chung quanh há, có thiáu chi ngái đát gánh náa đáng. Cháng chát, vá chát, li đá. Ván đá là không sao tìm đáng cá mát ngái có chung nhiáu ká niám, nhiáu tình nghĩa, nhiáu chia xánh ngái phái ngáu cũ. Tình già cũng nhá nhàng, thông thá, ít khá đau, ít sôi nái hán tình khi còn trá trung. Sác lác cũng có còn bao nhiêu mà ghen táng nhau chi, mà lo láng chi cho thêm mát, nháng ngái lán tuái kinh nghiám và biát rõ nhá váy. Nhiáu ngái trá, sau khi gia đánh tan vá thì xuáng tinh thán, uáng ruáu đánh bài tìm quên, đôi khi không phái vì há quá tháng yêu ngái cũ mà tá háy hoái đái mình, mà chính vì há tháng thân, tá ái bá xúc phám, và rái sa láy vào ruáu chè cá bác. Ngái lán tuái thì suy nghĩ khác. Há nghĩ ráng ta cũng đã gán đát xa trái rái, có sáng thêm bao lâu náa mà sáu khá cho mát. Mát cá khoai lang, thì kiám cá khoai mì bù vào. Tuổi già biát giá trá táng đái cáa tình yêu nên không tìm tuyát háo, không tìm lý táng, và nhá váy không bá thác tá pháng làm vá máng, đau khá. Khi già rái, có ai hái tuái, thì cũng không cán dáu diám, không cán sát đi năm báy tuái làm chi. Sáng lám. Vì có sát tuái, cũng không đá đáng cá nháng náp nhán, mà cháng có ích lái gì. Náu tá cáng thêm cho mình cháng chác tuái, thì không cháng đáng cá thiên hán cán khen là còn trá, trá quá, và há máng cá đáng cá nhá mình.

Các ông có vá đáp, khi lán tuái cũng đá lo bán dá xám dòm ngáng, lám le đá đá vá mình. Con ngái, ai mà không nhá đá, ai mà không áa lái nói ngon ngát êm tai, ai mà không có khi thiáu

sáng suốt. Vợ chồng cũng có khi bất hòa, buồn giận nhau, và những khi nãy, lòng người đi chao đảo. Bởi vậy, các ông đừng nghe các bà hăm he li d, hăm he b nhau. Tuổi nãy các bà cũng thà khôn ngoan đừng biết những tên ngon ngọt, hã hã n nhũ, những chồng là những tên phá đám, chồng không thể tin tưởng được. Đàn bà có chồng hào hoa, đẹp trai, khi nào tuổi cũng bất lo, vì các ông cũng bất máu nóng, bất chén r n và khôn ngoan hơn th trong. Biết kiếm tiền, và biết rõ giá trị những phúc gia đình cần gìn giữ hơn là chuyện nông. Tuổi già, vợ chồng sống chung với nhau lâu rồi, chuyện đời nhau gì hơn, quen với cái thói tốt xấu của nhau. Không còn thấy khó chịu nữa. Dùng cho nhau, chấp nhận nhau, vì họ biết rõ bên cạnh cái của tốt của người bên đời, còn có rất nhiều cái tốt khác. Vợ chồng, khi đó biết bao nhiêu là tình nghĩa, bao nhiêu niềm, bao nhiêu thân thiết, cho nên những hạnh, vui hơn. Tình yêu trong tuổi già thâm trầm, có thì giữ bên nhau nhũ h n, chia sẻ nhũ h n. Cũng có nhũ h ông bà già ã cãi vã nhau, cũng đời hi, khi đó tại của cả hai ông bà đời lã, người nãy nói một đời, người kia hi n o khác, cho nên buồn nhau giận nhau, không gây g sao được?

Nói đời này, cả Lê xuống giận nhau nh, chồng cho tôi nghe thôi, và cả nói với n c i trên môi:

- Tôi biết chuyện nhũ h n, những vợ chồng già hay gây g nhau, vì thi u ăn n m với nhau, thi u tình đời. Không phải tôi nói đùa đâu. Có tình đời đời, cả th sinh s n ra kích thích t, làm cân bằng tình đời. Làm con người th y đời tính, cả m h n, và ít b c b i h n. Những vợ chồng trẻ đời tha th đời qua cho nhau, vì họ có chuyện đời đời. Anh cả nghĩ m mà xem, sau khi ra khỏi đời, các bà v o th đời đời h n, t t h n, cho mình ăn ngon h n. Đời b o khi vợ già các bà h t ham mu n. Sai toét. Các bà s chuy n đó, s ch không phải h t ham mu n đâu. S là phải, đau quá mà. Xe ch y lâu ngày khô nh t máy, làm sao mà ch y được. M y ông già thi u hi u biết, phải h i bác sĩ, có gì mà x u h, người ng ngừng. Ai mà ch ng làm chuy n đó, che đời làm chi. M t ng thu c n c t r n, ch có m y đời b c mà mua đời c v n cái h nh phúc gia đình. Chuy n n y mà nói ra, có người cho là thi u thanh lịch. Tôi ghét b n đời đời, v a ngu xu n, v a ích k . Đời quá l li u, đời quá l lã thì thôi. T i sao chuy n t t, hi u biết ích l i cho cu c sống con người, mà phải đời đời? Tôi tin r ng, người m thì m i người, có đời tám, biết chuy n thu c thang n y, còn người mình, thì m i người, may ra ch có hai ba người biết mà thôi.

Vô tôi không nghe được cả Lê, quay qua hỏi:

- Bác nói gì m th m nh quá, cháu không nghe được.

C Lê cả i khà khà đáp:

- Chuy n tào lao y mà. Đàn ông nói riêng cho nhau nghe thôi.

C cả i, nháy mắt với tôi, rồi đời giận l n h n, nói tiếp:

- Tuổi già, thì tốt cả m ng c đời cu ng cả th trong đã tan vỡ, đã l ng xu ng, không còn kích đời trong lòng, không còn thao th c nh c nh i. Họ biết s c mình đời đâu, và không t i chi mà ôm cao v ng cho kh thân. Họ còn biết thêm r ng, n u nh ng cao v ng đời cu ng ngày x a mà có thành đời n a, thì e cũng ch là h không, ch ng đáng gì. Khi tuổi già, thì biết khôn ngoan mà an phận, biết vui với bình th đời. Biết đâu là h nh phúc chân chính. Nhũ h người già r i m i ti c suốt m t th i son trẻ không biết sống, phí phạm th i gian theo đời nh ng huy n m ng, làm đau khổ mình, làm đời đời người khác. Tuổi già, vui khi thấy mình h t nông n i, nhìn đời b ng cái tâm tĩnh l ng h n. Ai khen không h n h m ng, ai chê không với v h n giận. Vì biết rõ mình không có gì xu t chúng đời thiên h khen n nh. Và biết mình cũng có nhũ h c t t không cả đời, đáng chê. Chê thì chê, khen thì khen. Khen cũng th, mà chê cũng th, thì ta v n là ta, là m t k già, đáng đời c khoan th h n là trách móc.

Lúc n&#y, không còn mu&#n làm giàu, không b&# con ma tham lam thúc bách đ&# ki&#m và tích tr&# cho nhi&#u ti&#n nhi&#u b&#c. Con cái cũng đã l&#n, không ph&#i chi tiêu nhi&#u th&# , thì ti&#n b&#c, ch&# c&#n đ&# s&#ng thôi, cũng là th&#a nguy&#n. H&# cũng không c&#n se sua, tranh h&#n thua v&#i ai, tinh th&#n h&# vui v&#, đ&# ch&#u và kh&#e kho&#n h&#n. M&#i lo âu v&# tài chánh cũng ngh&# gánh. B&#i khi đó, nhi&#u ng&#&#i đã tích tr&# đ&#&#c m&#t s&# ti&#n nh&#. Nhà c&#a cũng đã có. N&# nhà, n&# xe cũng ít đi, ho&#c không còn n&#a. Con cái cũng đã l&#n, không còn là gánh n&#ng cho mình. Chúng nó đã có ngh&# nghi&#p, đã làm ăn đ&#&#c. Ch&#c ch&#n t&#&#ng lai chúng khá h&#n mình nhi&#u. Ng&#&#i già không chi tiêu nhi&#u, ăn cũng ít đi r&#i, ch&#i cũng không còn phung phí đ&#i đ&#t nh&# tu&#i tr&#.

Khi già, th&#i gian m&#i là th&#c s&# c&#a mình, vì không còn ph&#i ch&#y ng&#&#c ch&#y xuôi ki&#m s&#ng n&#a. Không còn b&# bó bu&#c b&#i trách nhi&#m b&#n ph&#n. Có th&# ng&#i m&# m&#ng hàng gi&# trên gh&# đá công viên, th&#&#ng th&#c thiên nhiên tuy&#t thú, có th&# tìm đ&#&#c an bình tuy&#t đ&#i, không nh&# th&#i còn tr&#, đi ngh&# mát, mà th&#nh tho&#ng cũng b&# công vi&#c nhà ám &#nh, nh&#c nh&#.

Tuổi già v&# h&#u, là m&#t mong &#&#c c&#a g&#n nh&# c&#a t&#t c&# m&#i ng&#&#i. Nhi&#u ng&#&#i g&#ng làm sao ki&#m cho nhi&#u ti&#n đ&# đ&#&#c v&# h&#u s&#m h&#n. Nhi&#u thanh niên, ngày v&# h&#u còn xa l&#c, xa l&# mà v&#n m&# &#&#c. Ng&#&#i M&#, tr&# già chi cũng nghĩ đ&#n h&#u trí. H&#u trí trong tu&#i già là m&#t ph&#n th&#&#ng c&#a t&#o hóa, c&#a xã h&#i. Cho sung s&#&#ng, ngh&# ng&#i. Già là ngh&# ng&#i, là kh&#e kho&#n. M&#i bu&#i sáng n&#m dài trên gi&#&#ng, sáng nào cũng là ch&# nh&#t trong tu&#n, mu&#n đ&#y lúc m&#y gi&# cũng đ&#&#c, mu&#n n&#m cho đ&#n tr&#a đ&#n chi&#u cũng không sao. N&#m tho&#i mái, không ai ch&#, ai đ&#i, không có vi&#c gì g&#p gáp ph&#i làm, ngo&#i tr&# cái b&#ng tí&#u nó thúc đ&#c, không cho mình nh&#n lâu thêm đ&#&#c n&#a. Th&# thì sao mà không sung s&#&#ng. N&#u ch&#a v&# h&#u, còn đi làm vi&#c, thì cái tâm c&#a ng&#&#i l&#n tu&#i cũng nh&# nh&#ng, ít b&# nh&#ng s&#c căng, b&# áp l&#c đè nén. Vì tài chánh cũng quan tr&#ng, nh&#ng không quá quan tr&#ng đ&#n n&#i khi th&#t nghi&#p thì m&#t xe, m&#t nhà, m&#t v&# m&#t con nh&# nh&#ng ng&#&#i còn tr&#. Khi này, nhi&#u th&# trong cu&#c s&#ng đã &#n đ&#nh, nhu c&#u ti&#n b&#c cũng không quá nhi&#u. V&# l&#i, già r&#i, kinh nghi&#m công vi&#c nhi&#u, cho nên gi&#i quy&#t m&#i s&# trong đ&# dàng, thông th&#. B&#n đ&#ng s&# cũng có chút n&# nang, ph&#n vì tu&#i tác, ph&#n vì kinh nghi&#m. Có tr&#&#ng h&#p, còn có vi&#c thì t&#t, m&#t vi&#c thì m&#ng h&#n, vì có lý do chính đáng đ&# v&# h&#u cho kh&#e. Vì n&#u vi&#c có hoài, vi&#c l&#i đ&# dàng, thì ti&#c, không mu&#n v&# h&#u. Tuổi l&#n, không c&#n thăng ti&#n, không c&#n đua chen v&#i ai, cho nên tinh th&#n tho&#i mái, đ&#&#c b&#n bè chung quanh th&#&#ng m&#n h&#n. Nh&#ng ng&#&#i v&# h&#u r&#i, tr&# l&#i làm vi&#c, thì đi làm, nh&# đi ch&#i, ch&# không ph&#i "đi cày" nh&# nhi&#u ng&#&#i khác quan ni&#m. Vui thì làm tí&#p, chán thì v&# nhà ngh&# ng&#i.

Ng&#&#i l&#n tu&#i, thì s&#c kh&#e xu&#ng, b&#nh ho&#n &#&#t đ&#n t&#n công, không ai thoát kh&#i b&#nh ho&#n. Nh&#ng h&# l&#i c&#m đ&#&#c cái sung s&#&#ng c&#a m&#t ngày khi b&#nh thuyên gi&#m. M&#t ngày khi c&#m th&#y gân c&#t ít nh&#c m&#i h&#n, đ&# ch&#u trong t&#ng kh&#p x&#&#ng h&#n. Ng&#&#i tr&# đâu có th&#y đ&#&#c nh&#ng n&#i sung s&#&#ng n&#y? Vì h&# ch&#a kinh nghi&#m, ch&#a tr&#i qua, nên ch&#a bi&#t. H&# có s&#c kh&#e, nh&#ng h&# không bi&#t đó là sung s&#&#ng, cho nên, xem nh&# ch&#ng có giá tr&# gì. Anh ch&# xem, n&#u anh ch&# có m&#t t&#ng ng&#c to b&#ng cái bàn n&#m trong v&#&#n, mà anh ch&# không bi&#t đó là ch&#t ng&#c, thì không bi&#t quý, không bi&#t mình sung s&#&#ng có t&#ng ng&#c, mà ch&# quý và s&#&#ng vì viên ng&#c nh&# xú&#n n&#m trên chi&#c nh&#n mà thôi. Có ng&#&#i vi&#t sách r&#ng, tu&#i già, bu&#i sáng ng&# đ&#y, nghe x&#&#ng c&#t đau nh&#c mà m&#ng, vì bi&#t mình ch&#a ch&#t. Tôi thêm r&#ng, bi&#t mình còn s&#ng là m&#ng, bi&#t mình đã ch&#t nh&# nh&#ng, càng m&#ng h&#n. N&#y anh ch&# có nh&# câu chuy&#n Th&#&#ng Đ&# khi đ&#i t&# ph&# loài ng&#&#i là ông Adam và bà Eva xu&#ng tr&#n gian, có ch&# m&#t mà phán : "T&# nay chúng mi ph&#i đ&# m&# hôi trán m&#i có h&#t c&#m vào m&#m". Đó là câu nguy&#n r&#a đ&#c đ&#a nh&#t, là l&#i phán ý nghĩa nh&#t, là con ng&#&#i ph&#i s&#ng trong nh&#c nh&#n. Sách Ph&#t cũng có vi&#t đ&#i là đau kh&#, và tu đ&# tránh kh&#. Đó, đ&#i n&#y đáng s&#ng l&#m, nh&#ng cũng nhi&#u kh&# đau l&#m. B&#i v&#y nên tôi nói, đ&#&#c s&#ng là m&#ng, mà đ&#&#c ch&#t, cũng m&#ng. Tôi

đi đám ma ông bän già, thäy gia đình khóc lóc, rên rä thäm thäng, con cháu mäu máu kä lä. Tôi cäi trong bäng, nghĩ räng bän näy không biät luät cäa täo hóa. Có sinh thì có diät. Chúng nó muän thân nhân cäa chúng säng đäi đäi sao? Biät đâu chä ù là khäi đäi mäu cäa mät cuộc rong chäi. Näy, tôi đäc cho anh chä nghe mät đän thä cäa anh bän tôi:

Tôi đi träc, hän gäp nhau ä đó

~~~~ Ai thay da mãi mãi säng muôn đäi ?

~~~~ Kä träc, ngäi i sau xäp hàng xuäng mä,

~~~~ Bät đâu là khäi đäi mäu cäa rong chäi ...

Khi tuäi già, thì xem cái chät nhä vä. Ai không phäi chät mà sä. Säng qua khäi tuäi năm mäi, là đã läi läm. Tuổi trung bình cäa con ngäi trên thä giäi näy chäa đäc con sä năm mäi. Thì mình nên tä xem nhä đäc säng thêm đäi thä hai. Đäi träc đã hoàn tät, có cä khä đau län hänh phúc. Đäi sau näy, thì chäc chän là sung säng hän hänh phúc hän đäi träc. Vì đã täng träi, đã gom đäc kinh nghiäm cäa đäi träc, đä thäy đâu là hänh phúc chân thät, đâu là phù du huyän häo. Chät là vä. Nhäng chä sä không vä đäc đän näi đän chän, mà nhä chiäc xe hä máy đäc đäng. Làm khä chä xe, bät näm liät mê man, không säng mà cũng không chät, đó mäi là cái đáng sä. Tôi biät väy, nên đã làm di chúc, khi nào tôi bä mê ba ngày, thì xin rút äng cho tôi đi. Đi vä bình an. Näy, anh chä nghĩ sao vä ông bác sĩ mà ngäi ta đät cho tên là bác sĩ tä thän? Già räi tôi không nhä rõ tên, hình nhä ông ta tên là "Ki-Vô-kiên" phäi không? Cái tên gän gän nhä väy. Theo tôi, thì ông näy là mät vä Bä Tát, cäu đä cho chúng sinh mau qua khäi khä đau, đä bä ra tòa, bä tù täi. Chä có cái tâm Bä Tát thät län mäi làm đäc viäc đó. Tôi cä tìm mät cái änh ông ta đä thä säng, mà không có. Tôi nghĩ, trong täng lai, luät pháp sä không ngăn cäm viäc cho ngäi đau đän ra đi säm hän, vì đäng nào cũng chät, täi sao phäi kéo cái đau đän ra dài hän mäi đäc chät. Träng phät ngäi ta hay sao? Trong tuäi già, ngäi ta biät än sä nhiäm mäu cäa täo hóa. Có bä máy nào, không phäi là gang thép, bäch kim, mà chäy mät mäch sáu bäy chäc năm không ngäng nghä, mà vän còn hoät đäng nhä quä tim, buäng phäi, trái thän, cái bao tä, não bä. Có hä thäng äng đän nào hoät đäng sáu bäy chäc năm mà chäa thay thä nhä các mäch máu cäa hä thäng tuän hoàn. Thì dù có rò rä van tim, chät mä đäng nghät trong vài ba mäch máu, thì cũng là sä thäng tình, và mäng là còn säng, còn sinh hoät đäc. Dù có phäi liän liän đi vào cäu tiäu mäi ngày nhiäu län, thì hä vän sung säng là cái vòi xäi mäy chäc năm mà vän chä mäi rò rä sä sä. Mäy cái vòi näc trong nhà, bäng kim khí cäng, không rä sét, thä mà năm bäy năm đã phäi thay räi.

Buäi träa, tôi lái xe mäi ông bà cä Lê đi ăn tiäm. Đi qua khu phä có nhiäu tiäm Viät Nam, khách bä hành đông đúc täp näp. Tôi đä ý thäy cä cäng m nhìn nhäng ngäi đàn bà con gái trên đäng. Tôi häi nhä cä:

- Bác cũng còn thích nhìn đàn bà đäp? Thä là trái tim bác còn trä läm đó. Bác nhìn hä, väi tâm träng nào?

Cä Lê cäi và nói tä nhiên:

- Mình nhìn hä, nhäng ngäm mät bäc tranh nghä thuät. Thäng thäc mät vä đäp thiên nhiên cäa träi ban cho thä gian. Ngäm nhìn cái đäp, không có gì là sai trái cä. Chä khi nào nhìn, räi trong lòng mình näy sinh ra tä täng gian tà, đen täi, ham muän, thì khi đó mäi đáng trách. Có ai kät án mät ngäi thäng thäc bäc tranh Vä Nä không? Chäc là không.

Tôi nói nhä :

- Nhäng näu có đäi u kiän cho phép, bác có muän "gän gäi" väi nhäng ngäi đäp đó hay không? Có còn đä säc không?

- Näy, tôi nói cho anh biät, có ai cho tôi lái chiäc xe đäi mäi, tân tiän, tôi cũng không khoái bäng khi lái chiäc xe cũ, cä lä sĩ cäa tôi. Vì đã quen tay lái, quen nhäp máy, quen täc đä, quen

Tuổi Già Là Tuổi Sung Sướng Nhất

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 09:11

---

s&# d&#ng, thì mình th&#y tho&#i mái và d&# dàng h&#n ch&#. Lái chi&#c xe l&# đâu thích b&#ng lái chi&#c xe quen thu&#c c&#a mình. Anh có đ&#ng ý không? T&#m ao ta v&#n khoái h&#n t&#m ao ng&#&#i ch&# !

C&# Lê c&#&#i, tôi c&#&#i theo. C&# b&#t l&#i câu chuy&#n cũ:

- Bây giờ anh đã đ&#ng ý v&#i tôi r&#ng tu&#i già là th&#i gian sung s&#&#ng nh&#t ch&#a? N&#u ai già, mà không bi&#t tu&#i già là sung s&#&#ng, thì l&#i t&#i h&#. H&# có cái s&#&#ng, cái quý, mà h&# không bi&#t h&#&#ng.